

TEMA BROJA: SAV TERET ENERGETSKE ŠTEDNJE NA KOMPANIJE? (STR. 1)

**OETTINGER: Dodati četvrti cilj
paketu "20-20-20" (Str.3)**

**BP: Evropa bez ciljeva za
biogoriva (Str.2)**

**SAD: Ugalj gubi trku sa
prirodnim gasom
UKRAJINA: Ugalj umesto ruskog
gasa
(Str.5)**

**Ofgemov
investicioni plan od
20 mlrd.funti (Str.4)**

**Vlada Crne Gore
protiv Zakona o
zaštiti državnih
interesa u**

(Str.9)

Forbes

**Saudi Aramco i
Gasprom na
ispred svih
(Str.8)**

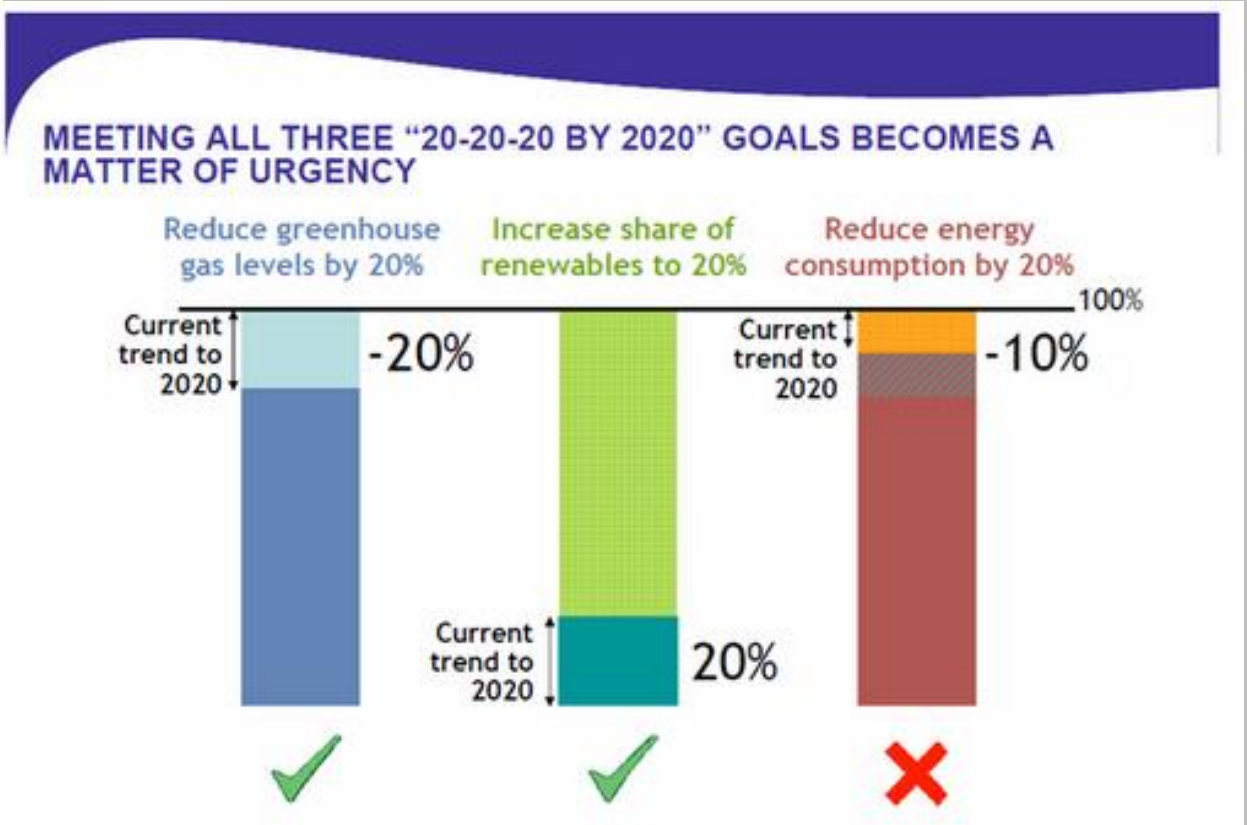
ارامكو السعودية
Saudi Aramco

**G20: Trgovci "nameštaju"
cene nafte (str. 7)**

TEMA BROJA :

BRISSEL – Bitka raznih lobija oko sadržaja evropske Direktive za energetske efikasnosti između zemalja članica, energetske kompanije, potrošača i „zelenih“ dostići će vrhunac narednih meseci, pre izglasavanja Direktive u Zakon na jesen u Evropskom parlamentu. Suština sporenja

oko Direktive je ko će podneti teret potrebnog udvostručenja energetske efikasnosti, odnosno ušteda u potrošnji energije do 2020.godine. Evropska komisija je predložila mere za svaki od sektora, uključujući kontroverznu obavezu energetske kompanije da svake godine smanjuju isporuke energije svojim potrošačima za po 1,5%. Zemlje članice su sistematski razvodnjavale

odredbe direktive ubacujući na nizu mesta odrednice tima „gde je to moguće“ i slično. Energetske kompanije okupljene u svom udruženju Eurelectric brine da će se sav teret ušteda prevaliti na njih, odnosno da im neće biti dozvoljeno da prebace troškove investicija u smanjenje potrošnje na potrošače. Dugoročno će ove mere voditi smanjenju računa za električnu energiju, ali će zahtevati inicijalna ulaganja. Države članice su iz nacrtu Direktive izbrisale odrednicu da će troškovi energetske efikasnosti biti prebačeni na potrošače. Na taj način će Vlade za povećanje cena okriviti elektroenergetske kompanije, prenosi **EurActiv**.

LONDON – Poljski ministar finansija usprotivio se zahtevu državne naftne i gasne kompanije PGNiG za novim povećanjem cena prirodnog gasa, obrazloženog rastom cene uvoznog ruskog gasa, prenosi agencija **Argus**. Ministar Mikolaj Budžanovski rekao je da postojeće cene gasa, koje je energetska regulator URE odobrio u martu ove godine, treba kako je planirano da ostanu nepromenjene do kraja 2012. „Čini se da je u sadašnjim okolnostima zahtev PGNiG neporavdan“, konstatovao je ministar. Regulator je u međuvremenu zatražio od državne kompanije dodatne detalje vezane za novi zahtev i saopštio da se on razmatra. URE je ovlašćen za određivanje cena gasa u Poljskoj, nezavisno od ocena i stava Vlade, uključujući ministarstvo finansija, napominje agencija. PGNiG 65% gasa koji prodaje domaćim kupcima uvoz od ruskog Gasproma, po cenama indeksiranim za korpu naftnih proizvoda. Kompanija je pokrenula protiv Gasproma međunarodnu arbitražu, zahtevajući izmenu te cenovne formule u dugoročnom ugovoru, a odluka suda se očekuje na jesen.

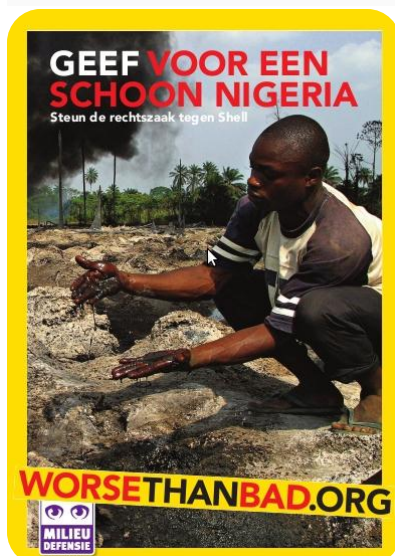
LONDON – Evropa mora odrediti ciljeve za narednu generaciju biogoriva, ako želi u ovom segmentu da konkuriše industriji koja se rađa u SAD, rekao je čelnik sektora za biogoriva u britanskom naftnom kolosu BP. „U Evropi ne postoje specifične mete za nova celulozna biogoriva“, rekao je Philip New CEO BP Biofuels-a, za časopis **BusinessGreen**. On navodi da je trenutno praktično sva aktivnost u ovoj oblasti u Americi, zbog donošenja odgovarajuće regulative. Investicije na toj strani Atlantika su pokrenute, naime, usvajanjem Standarda za obnovljiva goriva, kojima je zacrtana proizvodnja 16 milijardi galona ethanol iz nejestivih useva i bio otpada do 2022. Otsustvo ovih smernica može uskratiti Evropi ostvarenje zacrtanog nivoa 10-procentnog udela biogoriva u ukupnoj potrošnji u saobraćaju do 2020, kaže New i dodaje da već sada potražnja za ovim gorivima na Starom kontinentu premašuje kapacitete domaće proizvodnje.

RIM – Italijanski sud odbacio je tužbu kompanije Enel protiv Greenpeace Italy, koja je objavila studiju prema kojoj taj energetska div svake godine ubije 366 Italijana emisijama ugljendioksida iz svojih termoelektrana. Sud je ocenio da ekološka organizacija može da zadrži pomenutu studiju na svojoj web site-u, jer Enel nije ničim dokazao netačnost pomenutih navoda. Kalkulacija Greenpeace Italy bila je zasnovana na studiji o vodećim evropskim zagađivačima vazduha koju je objavila Evropska agencija za prirodnu sredinu (EEA). Enel je, prema tim podacima, 2011 emitovao 36,8 miliona tona CO2 i bio najveći zagađivač u Italiji, a četvrti u Evropi.

ANKARA – Vrhovni turski administrativni sud zaustavio je izgradnju gotovo završene 600 miliona evra vredne električne centrale u turskoj provinciji Samsun, koju gradi austrijska energetska kompanija OMV, objavljuju novine *Haber Turk*. Sud treba da razmotri da li OMV nezakonito na poljoprivrednom zemljištu gradi termoelektranu na gas snage 800 megavati, koja je trebalo da počne proizvodnju u septembru ove godine. Turske ekološke organizacije su se žalile da će termoelektrana narušiti proizvodnju hrane u ovom crnomorskom području Turske.

ABUDŽA – Nigerijski regulator predložio je (17.jula) parlamentu da odreže kompaniji Royal

Dutch Shell drakonsku kaznu od pet milijardi dolara zbog ekološke štete izazvane prošlogodišnjim izlivanjem nafte iz njenog polja Bonga u Nigeriji. Izlivanje, koje se dogodilo prošlog decembra, desilo se tokom jednog rutinskog punjenja tankera, posle čega se blizu 40.000 barela nafte razlilo u vode Atlantskog okeana. Shell navodi da je kompanija uspela da zadrži naftnu mrlju pre nego što je ona stigla do obale. Nigerijska Nacionalna Agencija za posledice izlivanja nafte (NOSDRA), raportirala je parlamentarnom komitetu da su, uprkos tome, nastale teške ekološke i socijalne posledice po ribare i priobalna naselja, kao i šteta zbog privremenog obustavljanja proizvodnje iz polja Bonga. *Wall Street Journal* je izračunao da kazna koju predlaže nigerijski regulator iznosi čak 125.000 dolara po barelu izlivena nafte. Poređenja radi, britanski BP je za katastrofalno izlivanje nafte u Meksičkom zalivu (maj 2010.) kažnjen sa svega 4.300\$ po barelu, a Chevron će platiti oko 8.000\$ za svaki od 3.000 barela nafte izlivenih lane u Brazilu.

BRISEL – Evropa treba da doda četvrti cilj svojoj 20-20-20 energetskej meti, a to je da energetski sektor do 2020. učestvuje sa 20% u rastu BDP-a Evropske unije, rekao je evropski komesar za energiju Günther Oettinger. (Ostale tri mete su za po 20% veća proizvodnja iz obnovljivih izvora energije, manja emisija CO2 i manja potrošnja primarne energije do 2020). Oettinger je u govoru na jednoj energetskej konferenciji u Briselu, 17.maja, takođe ukazao da Evropa mora da po ugledu na SAD preuzme rizike i potstakne projekte eksploatacije nafte iz svog podmorja, kao i u potpunosti iskoristi opcije potencijala u škrljnom gasu. „Ko god da vlada u Vašingtonu, cena galona benzina (3,8 litara) u SAD ne sme da pređe 4 dolara“, ilustrovao je Oettinger. *EurActiv*

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE:

LONDON – Britanski energetska regulator Ofgem obelodanio je 22 milijarde funti težak investicioni plan u dogradnju domaće elektroenergetske prenosne i gasne transportne mreže. Planovi su deo Ofgemovog paketa od 200 milijardi funti investicija u obezbeđenje energetskih potreba zemlje. Gro investicija, nekih 15 milijardi funti namenjeno je dogradnji i obnovi mreže visokog napona u Engleskoj i Velsu i gasne transportne mreže visokog pritiska duž V.Britanije, kompanije National Grid. Investicije predviđaju i postavljanje podmorskih elektroenergetskih kabala koj povezuju Englesku, Vels i Škotsku sa budućim vetroparkovima na otvorenom moru.

Sedam milijardi funti namenjeno je izgradnji gasovodnih mreža niskog pritiska radi isporuke tog energenta domaćinstvima i industriji. Ofgem na svom sajtu www.ofgem.com.uk ukazuje da je ovaj poduhvat bez presedana, jer treba pronaći način da se privuku investitori u vreme globalne finansijske neizvesnosti.

LONDON – Britanski energetska regulator Ofgem je istovremeno sa objavljivanjem masivnog investicionog plana za prenosnu i transportnu mrežu u zemlji odobrio nacionalnoj mrežnoj kompaniji National Grid maksimalnu stopu povraćaja investicija u prenosnu elektroenergetsku mrežu od sedam odsto, a 6,8 odsto od sredstava koje bude uložio u gasni transportni sistem i 6,7 odsto u gasni distributivnu mrežu, objavljuje portal myfinances.com.uk. To je znatno ispod očekivanja analitičara londonske berze od 7,5 odsto povrata po svakom od tri investiciona segmenta. Britanski potrošački portal ThisisMoney odmah je izračuno da će državna energetska prenosna i transportna kompanija National Grid dogodine na račun tih izdataka uvećati energetske račune građana za do 11 funti, a do 2021. za još 15 funti.

FRANKFURT - RWE, druga po snazi nemačka energetska kompanija sprema se na otpuštanje još do 5.000 zaposlenih pripremajući se za de-nuklearizaciju energetskog sektora ove zemlje, saznaje *Reuters* u sindikatu firme. RWE, pogođen odlukom vlade da zatvori sve nuklearke do 2022.godine, potvrdio je svojevremeno da će kresanjem radne snage nadoknaditi deo gubitaka, ali za sada nije izlazio sa konkretnim ciframa. Pomenuti rez od 5.000 ljudi predstavljao bi 18% od ukupne radne snage RWE od preko 72.000 ljudi. Vodeća nemačka energetska kompanija E.ON najavila je prošle godine plan otpuštanja 11.000 zaposlenih.

VAŠINGTON – Američka vladina Energetska informativna administracija (EIA) ukazuje na fenomen pada ušesća uglja u generisanju električne energije u SAD, na račun rasta udela prirodnog gasa, izazvanog uglavnom skokom proizvodnje te energetske sirovine mahom iz američkih škriljnih potencijala. U svom mesečnom pregledu električne energije, EIA navodi da je u prva četiri meseca ove godine proizvedeno 445 miliona megavat-časova iz termoelektrana na uglj, što je 20% manje nego u istom razdoblju 2011. Istovremeno su TE na prirodni gas proizvele 371 milion MWh, naspram 271 mil.MWh u prva četiri meseca 2011. www.eia.doe.gov

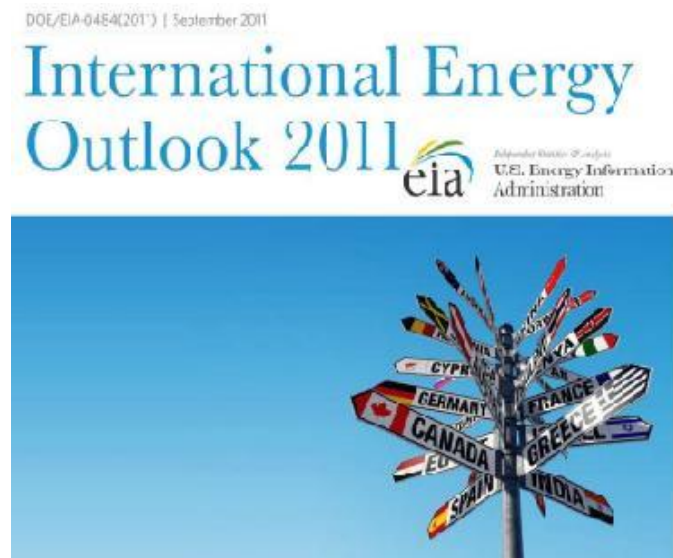
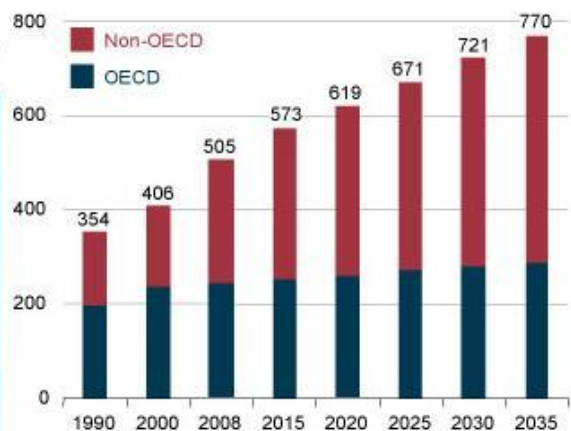

Figure 1. World energy consumption, 1990-2035 (quadrillion Btu)

KIJEV - Ukrajinsko Ministarstvo energetike potpisalo je s Kineskom razvojnom bankom (CBD) ugovor o kreditu od 3,7 mlrd. dolara, namenjenom projektima za smanjenje ukrajinske zavisnosti od ruskog prirodnog gasa. Njime će se finansirati projekti u kojima će se gas zameniti ugljem, uključujući gradnju dve fabrike za proizvodnju gasa iz uglja i obnovu brojnih gradskih toplana koje će umesto prirodnog gasa koristiti gorivo na bazi uglja, javlja *RIA Novosti*.

MINSK - Predstavnici Belorusije i Rusije su potpisali sporazum o izgradnji prve beloruske nuklearke, koja će se finansirati uz ruskim kreditima od 10 milijardi dolara. Sporazum je potpisan 18.jula tokom posete ruskog premijera Dmitrija Medvedeva Minsku. Nuklearku sa dva energetska bloka, snage 2.400 megavata gradiće ruska kompanija Atomstrojeksport. Uvođenje u eksploataciju prvog bloka predviđeno je za 2017, a drugog za 2020. godinu. *Tanjug*

PRIRODNI GAS

ATINA - Grčko Ministarstvo za ekologiju, energetiku i klimatske promene odobrilo je gradnju

gasovoda koji će povezati grčki i bugarski gasovodni sistem. Gasovod koji polazi iz Stare Zagore u Bugarskoj i ide do Komotinia u Grčkoj, dug je 180 km, a transportovaće prirodni gas iz Kaspijskog regiona, Mediterana ili iz budućeg terminala za utečnjeni prirodni gas u Turskoj. Kapacitet gasovoda biće 3 mlrd. m³ godišnje s mogućnošću povećanja na 5 mlrd. m³, javlja bugarski dnevnik *Novinite*.

MILANO – Italijanski energetski kolos Eni prodao je u utorak za 612,5 miliona evra dodatnih pet odsto udela u svojoj gasnoj transportnoj podfirmi Snam. Kompanija sa sedištem u Milanu je prodaju 178,5 miliona akcija (5,28% akcija sa pravom glasa u Snamu) poverila banci Goldman Sachs. Finalna cena akcije, u momentu zaključenja prodaje iznosila je 3,43 evra po jedinici, saopštio je Eni. Vodeća italijanska energetska kompanija primorana je dekretom vlade iz juna ove godine da proda 52% udela u gasnoj transportnoj podfirmi u okviru EU direktiva

liberalizacije energetskog tržišta, odnosno omogućavanja konkurenciji pristupa transportnom sistemu. *Dow Jones*

MOSKVA – Kompanija Gasprom odložila je donošenje odluke o izboru stranih partnera za rad na velikom gasnom polju Štokman za jesen 2012. godine. Gasprom je saopštio da su u toku završne konsultacije s potencijalnim partnerima u projektu u koji su od ranije uključeni francuski Total i norveški Statoil. Gasprom je procenio da bi razvoj polja Štokman mogao koštati 40 mlrd. dolara, što iritira partnere, posebno Total koji je pretio izlaskom iz posla. Najpominjaniji mogući novi partner je angloholandski kolos Royal Dutch Shell. *RIA Novosti*

BUKUREŠT - Rumunski gasni transportni sistem proširen je u 2011. godini za novih 955 km cevovoda. Njegova ukupna dužina sada iznosi 35.680 km, objavio je Državni statistički institut (INS), a prenosi tamošnjii portal *Nine o' Clock*.

LONDON – Moguće je da trgovci "nameštaju" cene nafte, po sistemu određivanja Libora – koji je trenutno predmet globalnog skandala "manipulisanja" ovom referentnom kamatnom stopom, stoji u jednom izveštaju pripremljenom za G20. Prema oceni autora izveštaja, Međunarodne organizacije regulatora tržišta kapitala – IOSCO, postojeći sistem prijavljivanja cena nafte je "podložan manipulacijama ili izvrtanju".

Mada najveća agencija za praćenje i cena nafte, Platts, tvrdi da "apsolutno ne postoji sličnost" između određivanja Libora i vrednosti barela, bilioni dolara u vrednosnim papirima i ugovorima su zasnovani na tim cenama nafte i benzina. U oba slučaja, Liboru i cenama nafte, sistem je zasnovan na poverenju. Efektivno, vrednost se u oba slučaja određuje po neregulisanom sistemu. Trgovci iz raznih banaka dobrovoljno prijavljuju cene koje plaćaju za naftne ugovore Platts-u ili Argusu.

Te agencije na osnovu jednog broja sklopljenih ugovora određuju koja treba da bude bazna cena nafte i saopštava je spoljnom svetu. IOSCO

LIBOR ili Londonska međubankarska stopa (engl. London Interbank Offered Rate) predstavlja dnevnu referentnu kamatnu stopu po kojoj banke jedna drugoj posuđuju novac na londonskom međubankarskom tržištu. Svaki dan oko 11 GMT objavljuju se LIBOR stope, koje predstavljaju filtrirani prosek međubankarskih stopa. Poverenje u Libor narušeno je kada se otkrilo da su pojedini bankari manipulirali njime za vreme finansijske krize od 2007. do 2009. Desetak banaka, uključujući američku JPMorgan Chase i nemačku Deutsche banku, našlo se pod istragom nakon skandala o nameštanju kamata, gde su banke lažno smanjivale stope kako bi zarađivale u trgovanju i sakrile svoje troškove zaduživanja..

konstatuje da ovo otvara prostor trgovcima da iskažu parcijalnu sliku, odnosno probrani set ugovora kako bi podesili cene prema svojim potrebama, odnosno namerama na tržištu. Platts, kao najveći igrač na ovom tržištu, brani se konatatacijom da bilo kakvu manipulaciju neutrališe prisustvo nezavisnog konkurenta Argusa, dok Libor određuje samo jedno

telo Britansko bankarsko udruženje (BBA). G20 je osim od IOSCO-a, zatražio komentare i od OPEC-a, Međunarodne organizacije za energiju (IEA) i Međunarodnog energetskog foruma (IEF), a potpun izveštaj na ovu temu objaviće uoči svog samita u novembru ove godine, preneo je **BBC**.

NAFTA

NJUJORK – Saudijski Saudi Aramco nalazi se na prvom mestu Forbesove liste najvećih svetskih naftnih/gasnih kompanija mereno dnevnom proizvodnjom kombinovanih količina nafte i gasa, a

sledi ga ruski Gasprom. „Saudi Aramco je po tom merilu daleko najveća energetska kompanija na svetu, sa dnevnom vrednošću prodaja od preko milijardu dolara“, piše u broju od 17.jula američki poslovni časopis. Iza državne saudijske i ruske kompanije slede iranski NIOC, američki ExxonMobil, kineska Petrochina, britanski BP, anglo-holandski Royal

Dutch Shell, američki Chevron, meksički Pemex, kuvajtski Kuwait Petroleum itd. **Dow Jones**

RIJAD – Prema podacima OPEC-a, Saudijska Arabija je prošle godine zaradila 318,5 milijardi dolara na izvozu nafte i naftnih proizvoda, što je na godišnjem nivou bio skok od 48% (215,5 mlrd.\$ u 2010.), objavljuje **Saudi Gazette**. U godišnjem statističkom biltenu OPEC navodi da je Iran bio drugi najveći izvoznik u kartelu, sa „petro-berbom“ od 114,8 milijardi dolara u 2011, naspram 72,2 mlrd.\$ od prodaja nafte u 2010.

MOSKVA – Kompanija BP saopštila da je počela pregovore o prodaji svog 50-procentnog udela ruskim partnerima u zajedničkoj kompaniji TNK-BP. Konzorcijum AAR (Alfa, Access, Renova) četvorice ruskih milijardera formalno je u sredu, 18.jula obavestio BP da želi da otkupi i drugu polovinu kompanije TNK-BP. Deoničarskim ugovorom, drugi partner je u takvom slučaju u obavezi da „u dobroj volji“ pregovara o ponudi preuzimanja u roku od 90 dana. Predstavnik britanskog kolosa je međutim rekao da će BP paralelno pregovarati i sa drugim zainteresovanim stranama o prodaji „dela, ili celog 50-procentnog udela“ u kompaniji TNK-BP. Pomenuti udeo eksperti procenjuju na oko 30 milijardi dolara. **RIA Novosti, The Guardian**

PODGORICA – Vlada Crne Gore ne podržava Predlog zakona o zaštiti državnih interesa u Elektroprivredi, kojim bi se garantovalo državno vlasništvo u EPCG od 55 odsto i koji bi sprečio podelu kompanije. Takav predlog manje članice vlasti SDP, prihvaćen je 17.jula većinom glasova na sednici Odbora za ekonomiju, a uzdržani su bili poslanici vladajućeg DPS-a. Iz Vlade je ocenjeno da bi predloženi zakon veoma negativno uticao na realizovani privatizacioni proces u EPCG i mogao da ima "nesagledive štetne posledice ne samo po ovu kompaniju nego i po državu Crnu Goru". "Upravo suprotno, nesagledivo štetno za EPCG i državu Crnu Goru je prodati kičmu crnogorske energetske, ekonomske suštinske političke nezavisnosti", rekao je **Vijestima** poslanik SDP-a Damir Šehović. On očekuje da zakon ipak bude prihvaćen u Skupštini,

s obzirom na * ishod glasanja sa sednice nadležnog odbora. "Jedina 'šteta' je vezana za one kojima je neko eventualno dao nadu da će cepanjem EPCG-a njima pripasti zdravi deo kompanije, a državi dugovi od preko 40 miliona evra", rekao je Šehović. Mogućnost izmene ugovora o dokapitalizaciji kojim je 2009. godine italijanska kompanija A2A dobila skoro 44 odsto akcija EPCG-a i upravljanje pominjana je kroz cepanje Elektroprivrede. Čelnik A2A Renato Ravaneii kazao je ranije da postoji dobra volja crnogorske Vlade da zdravi deo kompanije, hidroelektrane, pripadne italijanskoj kompaniji, dok bi TE Plevlja i KAP-ove dugove ostali Crnoj Gori.

PODGORICA - Kineska elektroenergetska kompanija Dongfan Electric zainteresovana je za gradnju drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima. Sredinom avgusta premijer Igor Lukšić će posetiti Kinu, gde će ceo projekat biti konkretizovan. Ako bude prihvaćena kineska ponuda, tender za drugi blok TE ne bi bio raspisan, već bi dogovor bio napravljen kroz sporazum dve vlade. Studija opravdanosti treba da bude gotova do kraja septembra, javlja **TVCG**. Drugi blok Termoelektrane ranije je bio pominjan kao rešenje za snabdevanje strujom Kombinata aluminijuma (KAP) i ako se on izgradi, elektroenergetski sistem Crne Gore bio bi rasterećen, a problem struje za KAP rešen. Podgorički **Dan** je, pozivajući se na više izvora, ranije naveo da bi drugi blok TE Pljevlja koštao 330 miliona evra. U Crnoj Gori već tri decenije nije izgrađen nijedan novi energetski objekat. Poslednji je bio upravo prvi blok termoelektrane.

ZAGREB – Javna preduzeća i državne institucije sklopile su prošle godine ugovore za snabdevanje električnom energijom u vrednosti od 378,4 miliona kuna, a dobavljači iz privatnog sektora poput Korlee i Partner Elektriika nametnuli su se kao ozbiljni konkurenti HEP-u. To je pokazala analiza Briefing e-servisa na osnovu podataka iz Elektroničkog oglasnika javne nabave (EOJN). Najveći isporučilac je HEP-Opkrba, koja i posle liberalizacije drži 63% ovog tržišta, a sklopila je ugovore u vrednosti od 238,4 milijuna kuna. Sledi Korlea, koja je s javnim sektorom sklopila ugovore u vrednosti od nešto više od 91 milion kuna, ispred Partner Elektriika s 37,9 mil.kn i Energija 2 sistema sa oko sedam miliona kuna poslova. ***Večernji list***

ZAGREB – Hrvatsko Udruženje proizvođača i prerađivača mineralnih sirovina GIU PROMINS uputilo je Vladi otvoreno pismo u kojem traži da se opozove odluka o rastu cene prirodnog gasa u industriji od 30%. U pismu se navodi da će ovo "predrastično" povećanje cena voditi padu svih daljih aktivnosti, kao i zatvaranju pojedinih firmi, prenosi ***Poslovni dnevnik***.